

39 . Istria | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2008

Anul: 2008

Cod RAN: 62039.01

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca greacă, Epoca elenistică, Epoca romană timpurie, Epoca migrațiilor

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Mircea Victor Angelescu, Valentin Victor Bottez

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Facultatea de Istorie, Universitatea București

Raport

În campania 2008, săpăturile în sectorul Basilica Pârvan (situat în sud-estul cetății târzii, în jurul monumentului creștin care i-a dat numele) au fost concentrate pe zona de la N de basilica paleo-creștină unde, în anii trecuți, în urma săpăturilor am identificat o basilica mai veche (Basilica 1) dedesubtul celei vizibile acum la suprafață (Basilica 2), cât și ceea ce pare a fi o anexă nord-estică a Basilicii 2.1 În zona de interes se află o stradă de epocă romană târzie (d2), care face legătura între Basilica 2 și o clădire de mari dimensiuni (numită convențional CR2), situată imediat la N de strada d2. CR2, strada și basilica formează un complex, așa cum demonstrează pragul ce mărginește strada spre V, care leagă, practic, cele două clădiri menționate.

Pentru a înțelege mai bine relația Basilicii 2 și a CR2 cu celelalte structuri din zonă, cercetările din anul acesta au fost efectuate în trei puncte la N de Basilica 2:

- în zona de la N de absida Basilicii 2 și anexa nord-estică, pentru investigarea căreia a fost prelungită către V S022;

- strada d2, care a fost doar curățată în zona din dreptul Basilicii 2 și pe o distanță de aproximativ 7 m către V;

- în zona de la N de stradă și la V de CR2, pentru care a fost deschisă S023.

S022

Săpăturile în acest punct au fost demarate pentru a surprinde stratigrafia în spațiul dintre basilica paleo-creștină și CR2, și mai ales pentru a verifica dacă traseul străzii d2 a mai fost folosit de străzi din perioade mai vechi. În 2008 am extins spre E S022 cu 4,7m, astfel încât în prezent aceasta are L (E-V)=8,7m, l (N-S) = variază între 3 m la V și 8 m la E. Practic am urmărit acoperirea zonei de la limita E a clădirii romane târzii spre S până în Z005, limita N a anexei Basilicii 2. Menționăm că pe direcția V-E (pe suprafața ocupată de S022) nivelul terenului urcă de la cota de +5,90/6m la aproximativ +7m față de nivelul mării în dreptul malului E al secțiunii. Este vorba de panta naturală, accentuată de pământul pus pentru construirea terasamentului liniei de vagoneti.2 Ne-am adâncit doar în extensia S022, singura stratigrafie expresivă fiind identificată în jumătatea sudică, unde este vizibilă în martorul E-V (1 m lățime) lăsat pe mijlocul acesteia din motive logistice. În jumătatea N a extensiei stratigrafia a fost distrusă de săpăturile moderne până la aproximativ cota de +4,6 m.

Stratigrafia extensiei S022:

+5,9 m (V)/+7 m (E) – +5,8 (V)/+5,91m (E): strat de pământ mediu solidificat, de culoare maroniu-cenușie, reprezentând umplutura unor săpături moderne (contextul 22000). Se păstrează pe toată suprafața S022, atingând adâncimi mai mari în NE și SV secțiunii.

+5,8 (V)/+5,91 m (E) – +5,36(V)/+5,42m (E): strat de lut puternic solidificat, de culoare galbenă,

conținând incluziuni de pietre de dimensiuni medii și material ceramic și tegular; reprezintă un nivel de călcare sau posibilă substrucție a străzii d2 (contextul 22001). Se păstrează pe toată suprafața S022, cu excepția zonei centrale și nordice a extensiei secțiunii.

+5,36(V)/+5,42 m (E) - +5,28 m: strat de lut puternic solidificat, de culoare galbenă, conținând incluziuni de pietre, fragmente ceramice, osteologice, de arsură și scoici (contextul 22004), reprezentând un nivel de călcare. Se păstrează pe toată suprafața extensiei S022, fiind spart în partea centrală de 22000.

+5,28 m - +5,16 m: strat de lut puternic solidificat, de culoare galbenă, conținând incluziuni de pietricele, fragmente ceramice, arsură. Reprezintă un posibil nivel de călcare (contextul 22002). Se păstrează în tot V S022 și apare în extensia acesteia pe o distanță de 1,3 m spre E.

+5,28 m -4,6 m: strat de pământ mediu solidificat, de culoare brun-cenușie, conținând incluziuni de pietre, scoici, fragmente ceramice și tegulare. Reprezintă o nivelare masivă (contextul 22005). Se întinde pe toată suprafața extensiei S022, fiind distrus în centrul acesteia de 22000. Nu a fost epuizat până la sfârșitul campaniei.

+4,8—+4,6m: strat de lut puternic solidificat, de culoare galbenă, conținând incluziuni de pietre de dimensiuni medii, fragmente ceramice, scoici (contextul 22007). Reprezintă nivelul de călcare al 22006 (vezi mai departe) și se păstrează în E S022, în dreptul contextului 22006.

Începând cu cota +4,8 m, în SE S022 a apărut un complex deosebit de interesant, o platformă de blocuri fasonate de calcar (complexul 22006). Complexul are formă patrulateră, cu latura N dezvelită (deocamdată) pe 1,3 m, iar cea V pe 0,9 m lungime. Pe latura N se păstrează un bloc de 0,7 × 0,42 m (lățimea completă nu este cunoscută deoarece complexul este parțial suprapus de malul ce susține alte structuri la suprafață), la V căruia se află unul de 0,34 × 0,2 m. Colțul NV este făcut dintr-un bloc de 0,2 × 0,2 m, ușor neregulat, iar din latura V se mai păstrează un bloc de 0,64 × 0,2 m (lățime completă necunoscută deocamdată). La N de platformă se păstrează resturile unei amenajări din pietre neregulate așezate pe o lutuială puternică, probabil un pavaj ce ținea de platformă (contextul 22007). Ținând cont de adâncimea la care a fost identificat monumentul și de ceramica colectată din stratul de deasupra (22005), datăm provizoriu monumentul în perioada elenistică târzie. Calitatea fasonării indică apartenența la un monument important, indiferent care se va dovedi a fi acesta.

Stratigrafia prezentată mai sus indică faptul că pe acest segment din traseul arterei rutiere romane târzii nu a funcționat o stradă pavată anterioară, strada d2 putând reprezenta o schimbare târzie în trama stradală a acestei zone a cetății. De asemenea, nu am identificat nici o urmă a unui canal care să fi funcționat în axul străzii romane târzii. Funcționalitatea platformei de blocuri de calcar (22006) rămâne neclară.

Strada d2.

Curățarea străzii se realizează la începutul fiecărei campanii. Anul acesta, dorind să facem relevul acestui monument (care este în curs de prelucrare), am început o curățenie generală a străzii, ceea ce a presupus un efort de lungă durată din partea unei părți importante a echipei, datorită dimensiunilor monumentului și a materialului de construcție fragil. Rezultatul a fost însă spectaculos: pavajul străzii, în unele locuri bine păstrat, a fost dezvelit pe o lungime de aproape 20 m. Strada pare să fi avut două momente de funcționare:

- în prima fază, în care strada pare să fi avut lățimea de 2,5-3 m, au fost folosite multe blocuri mari de calcar (în general de Babadag sau cretos, material foarte friabil; dimensiunile ating 2 × 0,5 m) alternând cu pietre neregulate, însă foarte bine potrivite;

- în a doua fază, strada a fost reparată și lărgită prin pavaje de piatră nefasonată și neregulată, ajungând la lățimea de 4,5-5 m. Tot în această fază par să fi fost adăugate blocurile mari ce acoperă laturile străzii în dreptul Basilicii 2 și a CR2 (și care pot fi interpretate ca trotuare), pragul ce închide complexul ecleziastic, și un canal/rigolă.

Canalul/rigola, numit convențional canalul a, a fost dezvelit pe o distanță de aproximativ 12 m (lățime), plecând de sub „trotuarul” nordic pe direcția E-V, cotind spre S înainte de prag, apoi spre V pe sub prag, și urmând panta naturală pe direcția NE-SV, spre incinta romană târzie. La NE de prag, pereții canalului sunt

făcuți din cărămizi legate cu lut și acoperite cu dale de piatră. În dreptul pragului este folosit un tub de canalizare din piatră specific, de formă cubică, cu inel de înmănușare. La V de prag, traseul rigolei este indicat de o linie de pietre de formă neregulată folosite pentru acoperirea canalului, pietre ce contrastează cu dalele folosite în prima fază a străzii în ceea ce privește calitatea și orientarea. Pereții canalului a sunt făcuți din pietre neregulate, așezate cu latura lungă și netedă spre interior. Putem spune, cu titlul de ipoteză deocamdată, că acest canal deversa apa menajeră a CR2.

S023

Pentru a înțelege mai bine relația dintre CR2 și strada d2 am deschis o nouă unitate de săpătură (S023: 4 × 3 m, orientată N-S) imediat la V de CR2. Stratigrafic a fost identificat un singur strat, de umplutură, apărut în urma săpăturilor moderne, între cotele variabile de +5,2 m → +4 m (nu a fost epuizat până la sfârșitul săpăturii).

În S023 au fost identificate 4 noi ziduri. Z55 (contextul 23001; N-S; L=7 m, l=0,7 m, h variabilă 0,42 m) este aliniat la strada d2, ceea ce ne face să presupunem contemporanitatea celor două monumente. Z57 (contextul 23004; L=1,25 m, l=0,7 m, h=0,4 m), Z58 (contextul 23003; L=3,65 m, l=0,64 m, h variabilă și nu am ajuns la talpa zidului) și Z59 (contextul 23005; L=0,8, l=0,55, h=0,5 m) sunt orientate VNV-ESE, și par să țină de o tramă stradală anterioară diferită. Toate zidurile sunt construite din pietre (preponderent șist verde, dar și calcar) legate cu pământ. Tehnica de construcție, cât și legătura cu strada, par să indice o datare în epoca romană târzie. Deocamdată nu este clar din ce clădiri făceau parte, care este planul acestora și cum s-au succedat.

Descoperirile de anul acesta impun ca obiective în 2009:

- dezvelirea completă a platformei de pietre în S022 (22006) și cercetarea acesteia;
- curățarea și cercetarea străzii d2 către V;
- adâncirea în S023 pentru a identifica eventuale straturi de epocă grecească, cele romane fiind iremediabil pierdute.

Informații suplimentare online

[Raportul 4250 din cronică.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
